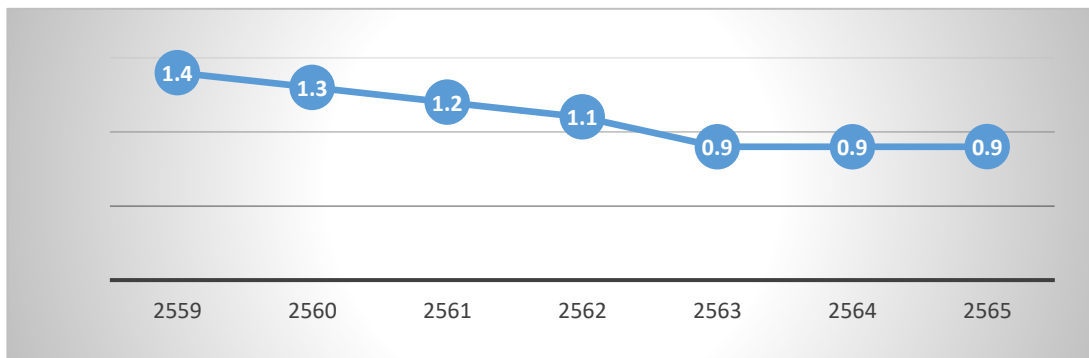

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัดและความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์
เพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัดอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี พันคน
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ปีงบประมาณ 2566 รอบ 5 เดือนแรก

การตั้งครภ์ของวัยรุ่นและเยาวชนเป็นประเด็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้การลดอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 - 14 ปี เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ตัวชี้วัดที่ 3.7 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งจากข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10 - 14 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10 - 14 ปี พันคน ลดลงจาก 1.4 ต่อพันคน ในปี พ.ศ. 2559 เป็น 0.9 ต่อพันคน (HDC Q4 ณ 18 พ.ย.65) ในปี พ.ศ. 2565 โดยสถานการณ์การคลอดมีชีพของประเทศไทยตั้งแต่มีการบังคับใช้ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 จนปัจจุบันมีดังนี้

อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี พันคน พ.ศ. 2559 - 2565

ผลการดำเนินงาน/ผลการดำเนินงานตามมาตรการสำคัญที่ผ่านมา

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ได้มีการดำเนินงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายของประเทศไทยที่ได้มีการตรา พ.ร.บ. การป้องกัน และแก้ไขปัญหการตั้งครภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 การดำเนินงานไม่ได้มีเฉพาะในมิติด้านสุขภาพเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงด้านการศึกษา และด้านสังคมด้วย ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานในปี 2565 ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของกรมอนามัย ได้ดังนี้

1. พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2560-2569 ภายใต้ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ผ่านกลไกคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครภ์ในวัยรุ่นทั้งระดับชาติและระดับจังหวัดโดยได้มีการดำเนินงานดังนี้

1.1 การประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครภ์ในวัยรุ่น ประชุมคณะอนุกรรมการและคณะทำงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครภ์ในวัยรุ่น ในทุกยุทธศาสตร์ฯ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่มุ่งเน้นการทำงานจากหน่วยงานทุกภาคส่วนแบบบูรณาการบนพื้นฐานสิทธิของวัยรุ่น

1.2 จัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2566 – 2570 ซึ่งได้ยี่สิบสี่ทศวรรษของแผน คือ “วัยรุ่นมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา มีทักษะชีวิตที่ดีสามารถเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร เป็นส่วนตัว รักษาความลับ และได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค” มุ่งสู่เป้าหมายสำคัญ ได้แก่

1) อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15 - 19 ปีจากเดิม ไม่เกิน 25 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน เป็น ไม่เกิน 15 ต่อ 1,000 คน ภายในปี 2570

2) ค่าเป้าหมาย อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี ไร่ที่ไม่เกิน 0.5 ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คน ภายในปี 2570

2. พัฒนาระบบเฝ้าระวังสารสนเทศและติดตามประเมินผล

2.1 มีการดำเนินงานส่งเสริมการบูรณาการการจัดการฐานข้อมูลยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teen act indicators) ในเรื่องของตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ

2.2 ทหาหรือแนวทางการช่วยเหลือส่งต่อวัยรุ่นอย่างเป็นระบบผ่าน Line official Teen club

2.3 พัฒนาเครื่องมือรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลความพึงพอใจของวัยรุ่นที่ได้รับการสุภาพที่เป็นมิตร

3. การเสริมสร้างสมรรถนะภาคีเครือข่าย ในส่วนของกรมอนามัยได้มีการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในด้านต่างๆ

3.1 การให้บริการคุมกำเนิดด้วยวิธีฝังยาคุมกำเนิด

3.2 การดำเนินงานเครือข่ายส่งต่อเพื่อยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยภายใต้กฎหมายและข้อบังคับของแพทยสภา

3.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น รวมทั้งเยี่ยมประเมินการจัดบริการสุภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น เสริมพลัง นิเทศและติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐานฯ จัดทำไล่และเกียรติบัตรมอบให้หน่วยงานที่ดำเนินงานได้ตามมาตรฐานกำหนด

3.4 ร่วมกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ประเมินรับรองคุณภาพมาตรฐานการบริการสุภาพที่เป็นมิตรสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม สถานพินิจฯ ที่มีแรกรับทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์

4. พัฒนามาตรฐานและนวัตกรรม

4.1 พัฒนาศักยภาพผู้ประเมินมาตรฐาน YFHS และมาตรฐานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นระดับอำเภอ โดยจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับปฏิบัติของศูนย์อนามัยต่างๆ ผ่านระบบ online

4.2 พัฒนาแบบประเมินตนเองสำหรับวัยรุ่นในรูปแบบ Interactive Media และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ ส่งต่อวัยรุ่นที่ประสบปัญหา หรือต้องการความช่วยเหลือ เพื่อการเข้าถึงบริการหลังการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ใช้ภาษาที่วัยรุ่นเข้าใจง่ายไม่ยืดเยื้อ และรองรับสถานการณ์ระบาดของโควิด-19

4.3 พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาออนไลน์ (Live Chat) ให้มีประสิทธิภาพ โดยวัยรุ่นสามารถรับคำปรึกษาออนไลน์ และเข้าถึงการได้รับความช่วยเหลือ – ส่งต่ออย่างเหมาะสม ตรงตามความต้องการหรือปัญหา และเป็นพื้นที่ปลอดภัย (Safe Zone) สำหรับวัยรุ่นและเยาวชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การมีกฎหมาย และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระดับชาติและระดับจังหวัดเพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
2. ผู้บริหารทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ มีนโยบายชัดเจน ภาครัฐเครือข่ายเข้มแข็ง มองเป้าหมายร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้การดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์นำไปสู่การดำเนินงานระดับพื้นที่
3. การกำหนดประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญทั้งในระดับสากล ระดับชาติ ระดับหน่วยงานไปสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดความตื่นตัวในการดำเนินงานภายใต้กลไกยุทธศาสตร์ฯ
4. เด็กและเยาวชนในองค์กรต่างๆ มีความตื่นตัวสนใจกับปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมากขึ้น มีการทำกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาระยะยาวและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอย่างกว้างขวาง
5. มีภาคีเครือข่ายที่ร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคีเครือข่ายภายในและต่างประเทศ

ปัญหา อุปสรรค

1. ขับเคลื่อนงานพัฒนาสุขภาพวัยรุ่นในระดับเขตส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานใหม่ ขาดความมั่นใจในการประเมินตามมาตรฐานYFHS และมาตรฐานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับอำเภอ
2. วัยรุ่นขาดความรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต
3. วัยรุ่นไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการได้อย่างแท้จริง รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในด้านทัศนคติของผู้ให้บริการวัยรุ่น
4. ความพร้อมในการให้บริการของสถานบริการยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะบริการที่เกี่ยวข้องกับการยุติการตั้งครรภ์ภายใต้กฎหมาย

แนวทางการแก้ปัญหา

1. ประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรฐานดังกล่าวระหว่างศูนย์อนามัยและสถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด
2. พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาออนไลน์ (Live Chat) ให้มีประสิทธิภาพ โดยวัยรุ่นสามารถรับคำปรึกษาออนไลน์ และเข้าถึงการได้รับความช่วยเหลือ – ส่งต่ออย่างเหมาะสม ตรงตามความต้องการหรือปัญหา และเป็นพื้นที่ปลอดภัย (Safe Zone) สำหรับวัยรุ่นและเยาวชน รวมทั้งเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ทำให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ต่างๆอย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการ
3. พัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบบริการยุติการตั้งครรภ์ด้วยยาผ่านระบบโทรเวชกรรม (Telemedicine Model)

ประเด็นความรู้ที่นำมาประกอบการวิเคราะห์

1. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ. ศ. 2559
2. (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560 – 2570
3. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2564
4. คู่มือมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ.2563
5. คู่มือมาตรฐานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับอำเภอ